

Zitting 1976–1977

14 505

Wijziging van de Algemene burgerlijke pensioenwet en andere overheidspensioenwetten en van een aantal bepalingen in sociale verzekeringswetten die verband houden met bedoelde wetten

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

in verband met de inwerkingreeding van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1975, 674) op 1 oktober 1976, dienen verschillende overheids-pensioenregelingen te worden gewijzigd.

Krachtens artikel 4 van de AAW is overeenkomstig de bepalingen van die wet verzekerd degene, die de leeftijd van 65 jaar nog niet heeft bereikt, indien hij ingezetene is.

Artikel 8, eerste lid, van de AAW bepaalt echter dat de verzekerde, die aanspraak of uitzicht heeft op invaliditeitspensioen krachtens de Algemene burgerlijke pensioenwet of de Spoorwegpensioenwet, dan wel krachtens de Algemene militaire pensioenwet aanspraak of uitzicht heeft op pensioen ter zake van arbeidsongeschiktheid, slechts recht heeft op toekenning van arbeidsongeschiktheidsuitkering, indien deze hoger is dan bedoelde pensioenen of dan de uitkeringen, waarop hij aanspraak heeft uit hoofde van zijn rechtspositie.

Voorts wordt in artikel 57, vijfde lid, bepaald dat de regelingen van de AAW betreffende revalidatievoorzieningen en voorzieningen tot verbetering van levensomstandigheden buiten toepassing blijven ten aanzien van de verzekerde, bedoeld in onder meer artikel 8, eerste lid.

Nu het overheidspersoneel weliswaar zal zijn verzekerd krachtens de AAW doch zijn aanspraken praktisch uitsluitend zal ontleenen aan de overheids-pensioenregelingen, c.q. rechtspositieregelingen, dienen die regelingen op een aantal punten in overeenstemming te worden gebracht met de desbetreffende bepalingen in de AAW.

Het voorliggend ontwerp voorziet in vorenbedoelde aanpassing, die globaal genomen betreft het onderdeel «berekening van het invaliditeitspensioen (onderscheidenlijk van het pensioen ter zake van arbeidsongeschiktheid)» in de drie reeds genoemde pensioenwetten en het onderdeel «voorzieningen» in de Algemene burgerlijke pensioenwet en in de Spoorwegpensioenwet. Voor wat betreft het militair personeel zijn de «voorzieningen» geregeld in de voor dat personeel getroffen rechtspositieregelingen, die op overeenkomstige wijze worden aangepast.

Voorts zijn enige wijzigingen opgenomen, die in eerste instantie zijn gegrond op de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, te weten verhoging van de berekeningsgrondslag van invaliditeitspensioen ter eliminering van de invloed van jeugdaf trek in de salariering op het pensioen, invoering

van een algemeen minimum invaliditeitspensioen en verhoging van invaliditeitspensioen bij blijvende toestand van hulpbehoevendheid.

Naast de bovenbedoelde wijzigingen die aanpassing van de overheids-pensioenwetten aan bepalingen van de AAW en de WAO beogen, zijn in het ontwerp een aantal wijzigingen voorgesteld die strekken tot afschaffing van de in de Algemene burgerlijke pensioenwet en de Spoorwegpensioen-wet voorkomende z.g. drempeltijd.

Ten slotte houdt een aantal van de voorgestelde wijzigingen geen recht-streks verband met de twee vorenbedoelde onderwerpen. Deze wijzigingen dienen ter vereenvoudiging, aanvulling of verduidelijking van bestaande re-gelingen, dan wel om overeenstemming te bereiken tussen de desbetreffende bepalingen en andere wettelijke bepalingen.

Bij de artikelgewijze toelichting blijkt of sprake is van aanpassing aan de AAW/WAO, de afschaffing van de drempeltijd, dan wel van een min of meer op zichzelf staande zogenaamde technische wijziging.

Artikelen

Artikel I

(Algemene burgerlijke pensioenwet)

A

Het onderhavige voorstel en het voorstel tot wijziging van artikel F 2, vijfde lid, hebben ten doel de voorzitters van deelgemeenteraden en de leden van het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam Rijnmond uitdrukkelijk van het ambtenaarschap in de zin van de Algemene burgerlijke pensioenwet uit te zonderen en de tijd, gedurende welke een ambtenaar zijn betrekking niet heeft uitgeoefend wegens het bekleden van een ambt, als hiervóór bedoeld, uit te sluiten van medetelling bij de berekening van zijn pensioen ingevolge de Algemene burgerlijke pensioenwet.

In een pensioenregeling voor voorzitters van deelgemeenteraden dient – desgewenst – te worden voorzien bij gemeentelijk verordening, zoals is ge-schied in de gemeente Rotterdam met ingang van 1 januari 1973.

Voor wat betreft de pensioenvoorziening voor de leden van het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam Rijnmond wordt opgemerkt, dat ingevol-ges artikel 10, vierde lid, van de Wet openbaar lichaam Rijnmond, zoals dit ar-tikellid als gevolg van de wijziging bij de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers met ingang van 1 januari 1966 is komen te luiden, ten aanzien van bedoelde leden de op wethouders betrekking hebbende artikelen van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers van overeenkomstige toe-passing zijn.

B

De drempeltijd-regeling, vervat in het huidige artikel B 9, vormt een uit-zondering op het grondbeginsel van artikel B 1, dat de pensioenvoorziening bij de aanvang van de dienstverhouding direct van toepassing is. Ambte-naren aangesteld in tijdelijke dienst en arbeidscontractanten worden – in te-genstelling tot het onderwijspersoneel, dat in het algemeen geen drempel-tijd kent – , volgens die regeling namelijk in het algemeen eerst ambtenaar in de zin van de pensioenwet, indien zij zes maanden in dienst zijn geweest, de zogenaamde «drempeltijd» hebben vervuld. Gebleken is, dat het admini-streren van deze drempeltijd soms praktische problemen met zich mee brengt, voornamelijk voortvloeiend uit het feit, dat eerst achteraf, wanneer de drempeltijd eenmaal is vervuld, definitief vaststaat of betrokkene ambte-naar in de zin van de wet is. Tevens bestaat de mogelijkheid van onjuiste be-oordeling van de aard van het dienstverband en kan het feit, dat de drempel-tijdbijdrage achteraf, gescheiden van de normale pensioenbijdragen, moet worden voldaan, aanleiding geven tot moeilijkheden. Hoewel deze bezwa-

ren niet van onoverkomenlijke aard zijn, zal afschaffing van de drempeltijd een administratief-technische vereenvoudiging van de (pensioen)administratie tot gevolg hebben, aangezien reeds direct bij de aanvang van de dienstverhouding het ambtenaarschap in de zin van de wet voor alle betrokkenen zonder het huidige onderscheid vaststaat. Bovendien zal in geval van afschaffing van de drempeltijd voor gehuwde werknemers onmiddellijk bij hun indiensttreding uitzicht op pensioen voor nabestaanden zeker zijn gesteld.

Afschaffing van de drempeltijd zonder meer zou echter tot gevolg hebben, dat in bepaalde gevallen pensioenaanspraken zouden ontstaan die zo gering zouden zijn, dat dit toch weer een aanzienlijke belasting op administratief gebied zou betekenen. De wijziging van de onderhavige bepaling, krachtens welke de Kroon de bevoegdheid heeft bepaalde personen of groepen van personen van het ambtenaarschap uit te sluiten, schept de mogelijkheid om, naast de gevallen waarin dit nu al kan, van het ambtenaarschap uit te sluiten personen, die slechts voor korte tijd zijn tewerkgesteld.

C

Voor wat betreft het vervallen van de drempeltijd-regeling, neergelegd in het huidige artikel B 9, wordt verwezen naar de toelichting hiervóór onder B.

Het voorgestelde nieuwe artikel B 9 strekt ertoe degenen, die bij of na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar in dienst treden, van het ambtenaarschap uit te sluiten, omdat er – naar het voorkomt – geen aanleiding toe bestaat, dat als gevolg van indiensttreding op of na bedoeld tijdstip pensioen kan worden opgebouwd. Niet alleen zijn er administratieve bezwaren verbonden aan het registreren van de veelal kort durende ambtelijke diensttijd van deze groep van personen, ook zal de diensttijd na de pensioengerechtigde leeftijd in het algemeen voor betrokkenen geen of slechts een zeer gering pensioenrendement opleveren, zeker indien zij ter zake van een reeds eerder verleend ontslag reeds op een diensttijd van 40 jaar of langer kunnen wijzen. Wel blijft ook na bedoelde leeftijd het ambtenaarschap gehandhaafd, indien men in dezelfde betrekking werkzaam blijft en er geen nieuwe dienstverhouding ingaat. Derhalve zullen degenen voor wie een hogere ontslagleeftijd geldt dan de algemeen geldende, zoals leden van de rechterlijke macht en hoogleraren, bij voortzetting van hun bestaande dienstverhouding na hun 65ste jaar hun pensioenopbouw voorzetten.

D en E

Deze wijzigingen vloeien voort uit de wijziging van artikel B 9.

Ea

Artikel 8, derde lid, van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet bepaalt dat door de Minister van Sociale Zaken regelen worden gesteld inzake een uitkering door het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds aan bij die regelen aan te wijzen lichamen, in verband met het ontbreken of beperken van het recht op uitkering en het niet in aanmerking brengen voor voorzieningen ingevolge genoemde wet van onder meer ambtenaren in de zin van de Algemene burgerlijke pensioenwet. Bij beschikking van 15 oktober 1976, nr. 54674 (Stcrt. 208) van de Staatssecretaris van Sociale Zaken is onder meer het Algemeen burgerlijk pensioenfonds aangewezen in de zin als bovenbedoeld en zijn voorts nader aangegeven de bestanddelen die de uitkering als bedoeld in het derde lid van artikel 8 van de AAW omvat.

De verlaging van de lasten van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds als gevolg van vorengenoemde bepalingen is door de balanscommissie van het Abp. op basis van kapitaaldekking, berekend naaar de geschatte balanspositie per 1 januari 1975, becijferd op het equivalent van 1,97 punt van de huidige pensioenbijdrage ad 24% (= 24 punten).

Aangezien dit voordeel in zijn geheel ten goede dient te komen aan de overheidswerkgevers, wordt voorgesteld het pensioenbijdragepercentage te verlagen tot (afgerond) 22.

F t/m J

Deze wijzigingen vloeien voort uit de wijziging van artikel E 9.

K

Het is gebleken, dat behoefte bestaat aan een verduidelijking van de strekking van deze bepaling. Volgens de strekking van deze bepaling dient bijvoorbeeld onder ontslag mede te worden begrepen verlies van het ambtenaarschap door beëindiging van het recht op wachtgeld. De voorgestelde wijziging beoogt de bedoeling van de onderhavige bepaling te doen uitkomen.

L

Verwezen wordt naar de toelichting op het voorstel tot wijziging van artikel B 1, tweede lid, hiervóór onder A.

M

Deze wijziging vloeit voort uit de wijziging van artikel B 9.

N

Deze bepaling beoogt, evenals de hierna volgende bepalingen onder P, sub 3, een aanpassing van de invaliditeitsvoorzieningen in de Algemene burgerlijke pensioenwet aan overeenkomstige regelingen in of krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, met name aan artikel 11 van het besluit van de Sociale Verzekeringsraad van 20 april 1967, nr. 61524, krachtens artikel 14 van de WAO.

O

Artikel F 1, eerste lid, definieert als «dienstlijn» de gehele diensttijd van de ambtenaar, waarbij samenlopende diensttijd in de dienstlijn samenvalt en artikel F 4, eerste lid, zegt dat de berekeningsgrondslag over enig jaar is het gezamenlijk bedrag aan ambtelijk inkomen, dat uitsluitend betrekking heeft op de hoedanigheden van ambtenaar gedurende dat jaar.

Artikel F 8 nu bevat een afwijkende regeling voor het geval in feite nog niet van een definitieve pensionering kan worden gesproken. Dit doet zich voor wanneer de betrokkene bij zijn pensionering uit een betrekking een of meer andere betrekkingen aanhoudt.

De dienstlijn en de berekeningsgrondslag worden dan vastgesteld zonder de samenlopende diensttijd en het ambtelijk inkomen in de aangehouden betrekking(en) in aanmerking te nemen. Wanneer ten slotte ook pensionering uit die betrekking(en) volgt, vindt een nieuwe pensioenberekening plaats, waarbij wel alle dienstlijnen en berekeningsgrondslagen in acht worden genomen. Het al eerder toegekende pensioen of de al eerder toegekende pensioenen komen met de verlening van dit uiteindelijke pensioen te vervallen.

Het derde lid van artikel F 8 bepaalt echter dat *geen* herberekening van pensioen plaats heeft, indien het eerder toegekend pensioen een *invaliditeitspensioen* is. Blijkens de memorie van toelichting op dit artikel, vindt geen herberekening plaats omdat invaliditeitspensioenen op een bijzondere wijze worden berekend, ook ná het 65ste jaar.

Deze «bijzondere» wijze bestaat hierin, dat vóór het bereiken van de 65-jarige leeftijd boven het naar diensttijd berekende (invaliditeits) pensioen een aanvulling wordt verstrekt, afhankelijk van de invaliditeitsgraad, terwijl bij de vaststelling van het invaliditeitspensioen na het bereiken van de 65-jarige leeftijd dit pensioen geheel wordt berekend volgens de diensttijd, waarbij de werkelijke diensttijd wordt verlengd met de onvoltooide diensttijd naar gelang de invaliditeitsgraad.

De huidige regeling kan leiden tot een onredelijk ongunstige uitkomst, namelijk wanneer diensttijd uit een betrekking met een hoger salaris (hoofdbetrekking) in aanmerking is genomen bij de berekening van een invaliditeitspensioen uit een betrekking met een lagere bezoldiging (nevenbetrekking, waaruit ontslag zonder gelijktijdig ontslag uit hoofdbetrekking). In het tegenovergestelde geval, wanneer de bezoldiging in de betrekking, waaruit ontslag is verleend, hoger is dan die in de aangehouden betrekking, zal er van een onredelijk gunstige uitkomst sprake zijn.

Ter voorkoming van dergelijke onredelijke uitkomsten wordt wijziging van het eerste lid van artikel F 8 voorgesteld.

P

1. Deze bepalingen komen overeen met het tweede lid en de volgende leden van artikel 12 van de AAW. Gelijke bepalingen komen ook voor in het tweede lid van artikel 21 van de WAO en hebben voor wat betreft de zogenaamde «verdiscontering van werkloosheid» aanleiding gegeven tot controverse opvattingen. Niettemin wordt met een beroep op de rechtsgelijkheid voorgesteld deze bepalingen ook op te nemen in de overheidspensioenwetten.

2. Deze wijziging houdt geen verband met de invoering van de AAW. De huidige bepaling van artikel F 9, vierde lid, is bedoeld voor de ambtenaar wiens werkzaamheden zijn ingekrompen op grond van zijn met het klimmen der jaren afnemende vermogens. In de praktijk blijkt echter, met name in de onderwijssector, dat iemand, na gedurende korte tijd een volledige betrekking te hebben vervuld en vervolgens zijn dienstverband te hebben verbroken, geruime tijd later – inmiddels de 50-jarige leeftijd gepasseerd hebbend – om welke reden dan ook nog enige tijd een functie van slechts enkele uren gaat bekleden.

Wanneer betrokkene voor deze laatste functie ongeschikt wordt wegens ziekten of gebreken en uit dien hoofde in het genot van een invaliditeitspensioen moet worden gesteld, dient nu krachtens artikel F 9, vierde lid, laatste volzin, de aanvulling op het invaliditeitspensioen te worden berekend op basis van de hoogste middelsom in casu uiteraard die welke behoort bij zijn destijds beklede (volledige) betrekking.

De voorgestelde wijziging beoogt dit niet bedoelde gevolg te ondervangen. Mocht door deze nieuwe bepaling in een bijzonder geval sprake zijn van een onredelijke uitkomst, dan kan toepassing van de hardheidsclausule van artikel F 14 een oplossing bieden.

3. Het nieuwe zesde lid van artikel F 9 komt overeen met artikel 22 van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Aangezien er geen aanleiding is op dit punt verder te gaan dan de voor de particuliere werknemer geldende voorziening, dient het voor deze voorziening in de WAO geldende maximum, dat voortvloeit uit het voor de toepassing van die wet geldende maximumdagloon, in acht te worden genomen. Dit betekent derhalve dat de voorgestelde voorziening – naar de toestand per 1 januari 1976 – niet zal uitgaan boven een bedrag van f 48 335 per jaar, zijnde 261 maal het in de WAO geldende maximumdagloon per 1 januari 1976 ad f 185,19.

Het nieuwe zevende lid betekent een garantie in die zin, dat het invaliditeitspensioen tot het bereiken van de 65-jarige leeftijd – indien sprake is van pensioen uit een volledige betrekking en van volledige invaliditeit – nimmer minder zal bedragen dan de geldende uitkeringsnorm voor gehuwden krachtens de Algemene Bijstandswet.

Als maatstaf wordt daarvoor aangenomen 80% van het voor de toepassing van de WAO geldende minimumdagloon, dat per 1 januari 1976 op jaarbasis f 20 922 bedroeg.

Q

Het huidige tweede lid van artikel F 10 vereist, dat wijziging van de invaliditeitsgraad wordt vastgesteld op grond van een onderzoek door een geneeskundige of een andere deskundige, behoudens in bijzondere gevallen. Met betrekking tot herziening van een arbeidsongeschiktheidsuitkering krachtens de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet wordt niet – evenmin als in de WAO – expressies verbis een nieuw onderzoek verplicht gesteld. Wijziging kan plaatsvinden aan de hand van de beschikbare gegevens, indien die toereikend zijn (bij voorbeeld loonkundige gegevens). Een nieuw onderzoek is slechts gewenst, indien de beslissing anders niet met de nodige zorgvuldigheid tot stand zou kunnen komen. Het verdwijnen van het vereiste van een onderzoek zal een versoepeling betekenen bij de toepassing van artikel F 10, zonder dat tekort zal worden gedaan aan de vereiste zorgvuldigheid bij het vaststellen van wijziging van de invaliditeitsgraad.

R

1. en 2. De wijziging in het eerste lid van artikel F 11 hangt samen met het vervallen van het tweede lid van artikel F 10, terwijl de wijziging in het tweede lid van redactionele aard is.

3. Indien een invaliditeitsgepensioneerde een nieuwe betrekking aanvaardt, kan het voorkomen dat hij vervolgens ook voor die nieuwe betrekking blijvend ongeschikt wordt bevonden. Zulks kan dan tevens een verhoging van zijn algemene invaliditeitsgraad ten aanzien van zijn eerdere betrekking met zich mee brengen. Het toegevoegde derde lid beoogt te voorkomen, dat in dergelijke gevallen deze verhoging reeds effect sorteert terwijl betrokkene (nog) niet wordt ontslagen uit zijn laatste betrekking. Alsdan zou immers een ongewenste cumulatie plaatsvinden van pensioen en inkomen (terwijl wellicht de laatste betrekking juist aanleiding is geweest tot toename van de algemene invaliditeit).

T

Artikel F 13 bepaalt, evenals artikel H 10 (onderdeel W), dat pensioen naar boven in guldens wordt afgerond. Met het voortschrijden van de computertechniek is deze administratieve vereenvoudiging – waarmee een bedrag is gemoeid in de orde van grootte van f 150 000 per jaar – niet meer nodig.

U

Dit artikel is geheel nieuw en houdt geen verband met het onder T vervallen verklaarde artikel F 13. De bepalingen van het eerste lid sluiten aan bij die van artikel 78, eerste lid, van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet en artikel 80 van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. In beide genoemde wetten komt een strafsancie voor in onderscheidenlijk artikel 83 en artikel 93. De strafbedreiging in het tweede lid van artikel F 13 komt overeen met die in artikel L 12, vijfde en zesde lid.

V

De strekking van het voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel H 4 is eliminering van de invloed van jeugdftrek in de salariëring op het weduwenpensioen, echter niet op het pensioen van de weduwe van een gewezen ambtenaar (artikel H 2 van de A.b.p.-wet). Voorts wordt verwezen naar de toelichting hiervóór onder N.

W

Zie de toeïchting hiervóór onder T.

X

Deze wijziging vloeit voort uit de wijziging van artikel F 8, eerste lid.

Y

Bij de voorbereiding van de Wet van 29 mei 1974 (Stb. 330) tot wijziging van de Algemene burgerlijke pensioenwet en andere overheidspensioenwetten is de uitkering krachtens de toen eveneens in voorbereiding zijnde Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945 kennelijk over het hoofd gezien bij de opstelling van uitzonderingen in het vierde lid van artikel J 1a. Evenals de wel genoemde pensioenen krachtens de Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 en de Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers 1940–1945, dient echter de daarmee vergelijkbare uitkering krachtens de WUV buiten beschouwing te blijven voor de toepassing van de in artikel J 1a neergelegde anticumulatieregeling.

Z

In de praktijk hebben zich gevallen voorgedaan waarin kinderen, die reeds in het genot zijn van wezenpensioen, als pleegkind van de man met wie hun moeder is hertrouwd recht verkrijgen op een tweede wezenpensioen op grond van overlijden van hun stiefvader. In een dergelijk geval cumuleert een wegens het hertrouwen van de moeder krachtens artikel H 8, tweede lid, reeds verhoogd wezenpensioen onbeperkt met een aan het overlijden van de pleegvader ontleend wezenpensioen.

Het voorgestelde nieuwe artikel J 3a beoogt onbeperkte cumulatie van wezenpensioen tegen te gaan analoog aan de regeling voor samenloop van weduwenpensioenen in artikel J 3.

AA en BB

Met ingang van 1 januari 1972 is in werking getreden de wet van 23 april 1971 (Stb. 308) tot nadere wijziging van de AOW en de AWW, met name aanpassing in verband met de invoering van een regeling inzake vrijwillige premiebetaling AWW. De voorgestelde wijziging van de artikelen J 10 en J 11 is noodzakelijk om te voorkomen dat het gehele algemene pensioen voor inbouw in aanmerking moet worden genomen zonder rekening te houden met eventuele vrijwillige premiebetaling.

CC

2. In het eerste lid wordt de samenloopregeling uitgebreid tot buitenlandse uitkeringen, die overeenkomen met de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Deze bepaling vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van onder meer ziekengeld als bedoeld in de Ziektewet (derde lid). Voorts wordt tot uitdrukking gebracht dat voor vermindering slechts in aanmerking komen daadwerkelijk uitgekeerde bedragen; deze kunnen namelijk minder zijn dan de nominaal toegekende bedragen.

Overigens zijn de eerste drie leden benevens het vijfde lid redactioneel gewijzigd. De tekst van het vijfde lid is aangepast aan de redactie van artikel 46 van de WAO.

Ten einde te voorkomen dat degenen, die nu profiteren van het niet bestaan van een anticumulatieregeling, als gevolg van de wijzigingen aangebracht in artikel J 18, eerste tot en met vierde lid, achteruit zouden gaan in hun tot op zekere hoogte bestendigde inkomenspositie, is onder artikel X a een overgangsbepaling opgenomen.

5. De ratio van deze bepaling is, te voorkomen dat de betrokkene aan uitkeringen ter zake van (arbeids)ongeschiktheid meer zou ontvangen dan hij voordien ontving aan actief inkomen.

Indien het ambtelijk dienstverband in de voorlaatste dienstlijn slechts korte tijd heeft samengelopen met een andere betrekking, kan het gezamenlijk inkomen daaruit niet worden beschouwd als «normaal» inkomen, zulks mede in het licht van de (betrekkelijk) kort daarop ingetreden ongeschiktheid; vandaar het minimum van een jaar waarover ambtelijke dienstlijn en tijd in een andere betrekking moeten samenvallen, wil er sprake zijn van toepassing van de uitzonderingsbepaling in de eerste volzin van het vierde lid van artikel J 18.

7. De bepalingen van het nieuwe zesde, zevende en achtste lid van artikel J 18 bevatten een anticumulatieregeling ten aanzien van inkomsten, die worden genoten naast het invaliditeitspensioen, terwijl niettemin geen wijziging wordt gebracht in de vastgestelde graad van algemene invaliditeit. Ter zake is aansluiting gezocht bij de desbetreffende bepalingen in de WAO (artikelen 44 en 45).

De vraag welk percentage in voorkomende gevallen in aanmerking moet worden genomen voor de doortelling van onvoltooide diensttijd, dient uitsluitend te worden beantwoord aan de hand van de bepalingen van artikel F 9, tweede lid, jo. artikel F 12, tweede lid, van de Algemene burgerlijke pensioenwet.

DD

Deze wijziging vloeit voort uit de wijziging van artikel B 9.

EE

De positie van de geneeskundig adviseur van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds heeft zich vooral in de laatste vijf jaren ontwikkeld van een in wezen buiten de dienst van het fonds staande medicus, die op gezette tijden aan de directie zijn oordeel gaf over medische aspecten van door de directie te nemen beslissingen, tot een hoofdbetrekking als geneeskundig adviseur met een staf van medici die tezamen een geïntegreerd onderdeel vormen van het fondsapparaat. Deze Afdeling Medische Dienst treedt op zowel op het gebied van beleidsvorming als op dat van uitvoering. In dit licht bezien is de speciale rechtspositionele regeling in artikel L 9 voor de geneeskundig adviseur, in afwijking van de bepalingen voor het overige personeel in artikel L 10, niet meer reëel.

GG

Deze wijziging vloeit voort uit de wijziging van artikel B 9.

HH

Het voorgestelde nieuwe artikel N 12 geeft de directie van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds de bevoegdheid, bepaalde sociale lasten, die door het fonds verschuldigd zijn in verband met voor gepensioneerden getroffen regelingen die buiten de pensioenregeling vallen, in rekening te brengen bij voormalige werkgevers van de begunstigen.

1. Het voorgestelde eerste lid loopt vooruit op een wijziging van het Aanwijzingsbesluit verplicht verzekerden Ziekenfondswet, waardoor als verplicht verzekerden zullen worden aangewezen bepaalde personen, die nog geen 65 jaar zijn en in het genot zijn van invaliditeitspensioen krachtens de A.b.p.-wet.

2. Het voorgestelde tweede lid geeft een wettelijke basis voor – reeds ten aanzien van een aantal lichamen toegepaste – doorberekening van de door het fonds verschuldigde premies AKW/AWBZ, voor zover berekend over het

werkgeversaandeel in de kosten van publiekrechtelijke ziektekostenregelingen.

II

1. De huidige zogenaamde commissoriale keuring, voorgeschreven in artikel P 1, eerste lid, was gerechtvaardigd in een tijd, waarin de praktizerende medicus competent werd geacht het totale medische vakgebied te bestrijken. Medische specialisaties bestonden eertijds in beperkte getale en er waren slechts weinig technische hulpmiddelen ter beschikking om aard en ernst van ziekte of gebrek vast te stellen. Onder die omstandigheden gold, dat twee meer weten dan één.

Met betrekking tot het nut van een lichamelijk onderzoek is het van het grootste belang te beschikken over diagnostische gegevens uit de curatieve sfeer. Omdat de doelstelling van de onderzoeken die gegevens hebben opgeleverd verschillen, kan het nodig zijn aanvullend een onderzoek te doen alvorens tot een uitspraak over de functionele geschiktheid en ongeschiktheid kan worden gekomen. Dit aanvullende onderzoek zal dan echter dieper moeten gaan dan het lijfelijk onderzoek, waartoe het gros van de commissoriale keuringen zich beperkt. Een pensioenkeuring kan worden gekarakteriseerd als een evalueren en doordenken van de door derden verschaft gegevens tegen de achtergrond van de anamnese.

Hiervoor is de commissoriale keuring minder geschikt dan het enkelvoudig onderzoek, waarin het persoonlijk karakter van de onderzoeksituatie veel meer tot zijn recht komt. «Onder vier ogen» blijkt in de praktijk op sommige belangrijke vragen gemakkelijker een antwoord te vinden dan in de situatie waarbij de betrokkene «zich bevindt tegenover een commissie», hetgeen de gewenste openheid zijnerzijds bemoeilijkt. De betrouwbaarheid van het oordeel over ziekte en de mogelijkheden en beperkingen tot het kunnen verrichten van arbeid is meer afhankelijk van de kwalificatie van de onderzoeker dan van het aantal onderzoekers. Het behoeft geen betoog dat bijvoorbeeld ten aanzien van hartziekten het onderzoek beter kan worden opgedragen aan een cardioloog dan aan twee huisartsen. Een bijkomende factor is de vertraging die optreedt bij de oordeelsvorming, indien in plaats van één medicus twee artsen een pensioenkeuring moeten inpassen in hun werkzaamheden.

Het gedurende langere tijd in onzekerheid verkeren ondergraaft de psychische stabiliteit van betrokkene en het is zeer wel mogelijk, dat als gevolg van vertraging in het onderzoek ook revalidatie wordt vertraagd of de mogelijkheden daartoe zelfs worden verminderd.

Van handhaving van de huidige vorm van commissoriale keuring is vanuit medisch oogpunt geen voordeel te verwachten, integendeel. In de moderne sociale verzekeringswetten zijn aan het geneeskundig onderzoek in het geheel geen voorwaarden gesteld. De Algemene burgerlijke pensioenwet biedt de betrokkene een eigen inbreng bij het geneeskundig onderzoek in die vorm, dat hij van de directie kan verlangen, dat een door hem gekozen geneeskundige wordt aangewezen ten einde het onderzoek bij te wonen en mondeling of schriftelijk van advies te dienen.

Op grond van het voorafgaande wordt het wenselijk geacht het vereiste van de commissoriale keuring als regel te laten verrichten door één arts.

2. De ingevoegde tweede volzin in het tweede lid van artikel P 1 beoogt het pensioen-huiskeuringsstelsel beter tot zijn recht te laten komen. Uit artikel P 1, eerste lid, volgt dat de aanwijzing door de directie van de arts of van de bedrijfsgeneeskundige dienst om in een bepaald geval een pensioenkeuring te verrichten, voorafgaat aan het geneeskundig onderzoek. Een onderzoek op grond van artikel 38 van het ARAR kan dus slechts als pensioenkeuring worden aangemerkt, indien vooraf de directie van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds de bedrijfsgeneeskundige dienst voor dat onderzoek heeft aangewezen. Op praktische gronden is het gewenst, dat de bedrijfsgeneeskundige diensten, die zijn geplaatst op de lijst als bedoeld in het tweede

lid van artikel P 1, zich bij voorbaat aangewezen kunnen achten in de zin van het eerste lid in de gevallen, waarin een huiskeuring tevens als pensioenkeuring is bedoeld.

JJ

De nieuwe bepalingen van artikel P 1a geven een wettelijke basis aan de werkwijze, waarbij niet wordt uitgegaan van een geneeskundig onderzoek maar van de beschikbare gegevens, die alsdan voldoende grond vormen voor een oordeel. Deze methode wordt onder andere wel gevolgd bij de toepassing van de buitengewone pensioenwetten. Toepassing zal, gelet op artikel P 5, kunnen geschieden, indien deze methode ertoe kan leiden dat «de directie zich genoegzaam voorgelicht acht», terwijl een nader onderzoek onnodig belastend zou zijn voor de betrokkene.

Ter verzekering van de belangen van de betrokkene wordt in het tweede lid van het voorgestelde artikel bepaald, dat vorenbedoelde werkwijze slechts kan worden gevolgd, indien de verscheidene medische gegevens bij de behandelende geneesheer van de betrokkene tot een zelfde oordeel leiden. In het algemeen kan worden gezegd dat, gelet op het systeem van hoofdstuk P en de centrale plaats die daarin door het geneeskundig onderzoek wordt ingenomen, zulk een onderzoek slechts achterwege kan worden gelaten in die bijzondere gevallen, waarin het duidelijk is dat een geneeskundig onderzoek geen gegevens meer zal opleveren die relevant zijn voor het nemen van de in artikel P 5 bedoelde beslissing, terwijl het voor betrokkene bezwaarlijk of zelfs ongewenst zou zijn nog aan een onderzoek te worden onderworpen.

KK en LL

Deze wijzigingen vloeien voort uit de wijziging van artikel P 1, eerste lid (onderdeel II).

MM

1. De redactie van het eerste lid, sub a, is aangepast aan die van artikel 15 van de Algemene arbeidsongeschiktheidswet.

De voorwaarde gesteld aan het slot van het eerste lid houdt thans in, dat *drie* geneeskundigen *eenparig* moeten verklaren een maatregel nodig te achten in het belang van het herstel van de gezondheid of in het belang van het behoud, het herstel of de bevordering van de arbeidsgeschiktheid. Dit vereiste leidt ertoe, dat artikel P 6 nagenoeg tot een dode letter wordt gemaakt. Het komt gewenst voor de procedure zodanig te vereenvoudigen, dat de revalidatiemogelijkheden als bedoeld in artikel P 6 ook daadwerkelijk kunnen worden verwezenlijkt.

2. In verband met het voorgaande is het huidige tweede lid niet meer relevant.

3. De waarborg in het huidige tweede lid ten aanzien van de belangen van betrokkene, gelegen in consultatie van een gekozen deskundige, wordt gehandhaafd in het nieuwe derde lid.

NN

Artikel P 7 breidt de mogelijkheid van toepassing van artikel P 6, voor zover gericht op de arbeidsgeschiktheid, uit tot alle ambtenaren en gewezen ambtenaren die uitzicht hebben op invaliditeitspensioen, derhalve nog vóór het stadium is bereikt van de formele pensioenkeuring. De directie kan ambtshalve optreden, dan wel op verzoek van de ambtenaar of van het orgaan waartoe hij in dienstbetrekking staat.

PP

Het voorgestelde nieuwe artikel P 9 regelt voor een deel de aanspraken, die zijn neergelegd in het huidige artikel P 8, en voorts de voorzieningen, die in het huidige artikel P 9 zijn geregeld, aan welke voorzieningen tevens uitbreiding is gegeven. Het nieuwe artikel komt overeen met artikel 57, eerste tot en met derde lid, van de Algemene arbeidsongeschiktheidswet.

De zogenaamde leefvoorzieningen zijn nu ook met zoveel woorden in de wet vastgelegd voor de nog niet gepensioneerde ambtenaren en gewezen ambtenaren die uitzicht hebben op invaliditeitspensioen. De leeftijdsgrens van 65 jaar met betrekking tot de leefvoorzieningen is vervallen, zij het dat bij de in het derde lid bedoelde algemene maatregel van bestuur onder meer beperkende bepalingen kunnen worden gesteld met betrekking tot leeftijd, zulks uiteraard in overeenstemming met desbetreffende bepalingen in de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 57, derde lid, van de AAW.

QQ

Het nieuwe artikel P 10 komt overeen met artikel 58 van de Algemene arbeidsongeschiktheidswet en houdt een uitbreiding in van een deel van de aanspraken, die thans zijn geregeld in artikel P 8. Inkomstenderving zal zich als regel niet voordoen voor de nog in dienstbetrekking zijnde ambtenaar, doch is zeer wel mogelijk voor de gewezen ambtenaar, die wederom loongevende arbeid is gaan verrichten en voor de deelarbeider.

RR

De voorgestelde wijzigingen van artikel P 11 beogen de mogelijkheid te scheppen, dat door het Algemeen burgerlijk pensioenfonds wordt bijgedragen in de kosten van de zogenaamde pensioen-/huiskeuring ten behoeve van de organen in de zin van de Algemene burgerlijke pensioenwet.

TT

De huidige bepaling onder b van het vierde lid van artikel Q 5 spreekt alleen van verkrijging van de staat van wettig kind van adoptieouders. Een praktijkvoorbeeld van een geval dat niet onder de huidige bepaling valt is het volgende. Een ambtenaar had de pleegouderlijke zorg op zich genomen voor het kind van zijn ongehuwde dochter. Bij overlijden van de ambtenaar verkreeg het kind recht op wezenpensioen. Daarna trad de moeder in het huwelijk, werd het kind bij het huwelijk gewettigd en verbleef het sindsdien in het gezin van de ouders. Aangezien geen bepaling valt aan te wijzen op grond waarvan het wezenpensioen zou moeten vervallen, zullen de ouders het wezenpensioen, dat moet worden verdubbeld bij het overlijden van de grootmoeder, tot het 21ste jaar van het kind toucheren. De voorgestelde wijziging beoogt deze lacune op te heffen.

UU

1. De voorgestelde wijziging van artikel Q 6, eerste lid, komt overeen met de wijziging van het tweede lid van artikel 102 van het Algemeen Rijksambtenaren Reglement, die is ingevoerd bij het Koninklijk besluit van 23 september 1971 (Stb. 597). Ook de AAW en overige sociale verzekeringswetten houden bepalingen in die onder meer ertoe leiden dat een overlijdensuitkering slechts wordt uitbetaald aan de langstlevende echtgenoot, indien de overledene niet duurzaam gescheiden van deze leefde.

2. De voorgestelde wijziging van artikel Q 6, tweede lid, beoogt deze bepaling in overeenstemming te brengen met de overeenkomstige bepaling in het Algemeen Rijksambtenaren Reglement (artikel 102, derde lid). De ratio

van de huidige bepaling is, dat bij ontbreken van naaste familie de kosten van laatste ziekte en van lijkbezorging niet geheel voor rekening van buitenstaanders behoeven te blijven, doch daarin tegemoet kan worden gekomen tot het bedrag van de overlijdensuitkering als bedoeld in het eerste lid.

Hoewel de directie in deze een discretionaire bevoegdheid heeft, wordt de rechtszekerheid bevorderd en wordt tevens overeenstemming verkregen met diverse rechtspositieregelingen, indien in de wet wordt vastgesteld, dat de directie rekening kan houden met een eventuele nalatenschap waaruit vorenbedoelde kosten kunnen worden bestreden.

VV, WW en XX

Deze wijzigingen vloeien voort uit de wijziging van artikel B 9.

YY

Krachtens artikel U 31, eerste lid, van de Algemene burgerlijke pensioenwet wordt opnieuw weduwnpensioen toegekend na ontbinding van een huwelijk wegens hetwelk een weduwnpensioen is geëindigd op grond van artikel 112 van de Pensioenwet 1922.

Krachtens artikel H 6 wordt bij hertrouwen het weduwnpensioen opnieuw vastgesteld, waarbij van het onderliggende ambtenarenpensioen alleen dat deel in aanmerking wordt genomen dat overeenkomt met de werkelijke diensttijd.

Het geval kan zich voordoen, dat een vóór 1 januari 1966 hertrouwde weduwe scheidt en vervolgens met dezelfde man een zogenaamd reparatiehuwelijk aangaat. Op die wijze kan recht ontstaan op weduwnpensioen (berekend naar werkelijke diensttijd) waar voorheen geen recht bestond op weduwnpensioen. Voor een dergelijk geval is de voorziening van artikel U 31 niet gegeven en daarom wordt thans in een nieuw lid een beperkende bepaling voorgesteld met betrekking tot de pensioenrechtelijke gevolgen van een reparatiehuwelijk, als in dit geval bedoeld.

Een bepaling van dezelfde strekking is reeds opgenomen in artikel Y 14 van de Algemene militaire pensioenwet.

ZZ

Deze wijziging vloeit voort uit de wijziging van artikel B 9.

Artikel II

Voor de toelichting op de bij dit artikel voorgestelde wijzigingen moge worden verwezen naar de toelichting op de daarmee overeenkomende wijzigingen, voorgesteld in artikel I.

Artikel III

Voor de toelichting op de bij dit artikel voorgestelde wijzigingen moge, behoudens het hiernavolgende, worden verwezen naar de toelichting op de daarmee overeenkomende wijzigingen, voorgesteld in artikel I.

B en D

3. In verband met de enigszins andere systematiek van de Algemene militaire pensioenwet is in artikel E 6, zesde en zevende lid, het recht op verhoging van de aanvulling geregeld, terwijl in artikel F 6, vijfde lid, de berekening van het bedrag aan verhoging is geregeld.

Deze wijziging sluit aan bij de voorgestelde wijzigingen in de Algemene burgerlijke pensioenwet met betrekking tot de wijze van geneeskundig onderzoek (P-artikelen).

Gebleken is dat er in de praktijk in bepaalde gevallen, namelijk bij de vaststelling van de mate van arbeidsongeschiktheid en bij de uitvoering van de Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen (Wet van 20 januari 1976, Stb. 19), behoefte bestaat aan de mogelijkheid van een enkelvoudige expertise (geneeskundig onderzoek, verricht door één arts) en van de werkwijze waarbij niet wordt uitgegaan van een geneeskundig onderzoek, maar van de beschikbare gegevens, die alsdan voldoende grond vormen voor een oordeel. De voorgestelde wijziging beoogt juridisch de weg daartoe vrij te maken.

M

1. In artikel 8, eerste lid, van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet is onder meer bepaald, dat de verzekerde die krachtens de Algemene militaire pensioenwet aanspraak of uitzicht heeft op een pensioen terzake van arbeidsongeschiktheid slechts recht heeft op een arbeidsongeschiktheidsuitkering, indien deze meer bedraagt dan dat pensioen of de uitkering waarop krachtens zijn rechtspositie aanspraak bestaat.

Anders dan de vrijwillig dienende militairen voldoen de verplicht dienende militairen niet aan vorenbedoeld criterium. Zij ontleen aan de A.m.p. slechts aanspraak op een pensioen terzake van invaliditeit, indien de invaliditeit is veroorzaakt door ziekten of gebreken, waarvoor verband met de militaire dienst is aangenomen, ongeacht of die ziekten of gebreken arbeidsongeschiktheid tot gevolg hebben. De beperking van het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering geldt derhalve niet voor verplicht dienende militairen. Om die reden is in artikel V 4, vijfde lid, onder b, een samenloopbepaling opgenomen.

De overige wijzigingen van artikel V 4, vijfde lid, sluiten aan bij die van artikel J 18, eerste, tweede en derde lid, van de Algemene burgerlijke pensioenwet.

Artikel IV

Voor de toelichting op de bij dit artikel voorgestelde wijzigingen moge worden verwezen naar de toelichting op de daarmee overeenkomende wijzigingen, voorgesteld in artikel I.

Artikelen V, VI en VII

De voorgestelde wijzigingen vloeien voort uit de afschaffing van de drempeltijd, geregeld in het huidige artikel B 9 van de Algemene burgerlijke pensioenwet.

Artikelen VIII en IX

De voorgestelde bepalingen in de onderdelen A beogen (bij voortgezette dienstverhouding) gelijkschakeling van onvoltooide drempeltijd met voltooide drempeltijd met betrekking tot met name medetelling van die tijd voor de diensttijdbetrekking en de over die tijd aan het fonds verschuldigde bijdrage.

Door de in de onderdelen B voorgestelde overgangsregelingen wordt voorkomen, dat degenen die in tijdelijke dienst zijn genomen voor minder dan zes maanden en derhalve geen drempeltijd vervullen in de zin van de betreffende bepalingen zoals zij thans luiden, door het vervallen van het vereiste van zes maanden drempeltijd ambtenaar/deelgenoot zouden worden.

Uit het geheel der voorgestelde bepalingen vloeit voort dat lopende drem-
peltijd op het tijdstip bedoeld in artikel XI, tweede lid, een einde neemt. Be-
trokkenen zullen op dat tijdstip het ambtenaarschap(deelgenootschap) ver-
krijgen.

Met de voorgestelde overgangsregelingen in de onderdelen C wordt be-
reikt dat personen, die behoren tot de in het nieuwe artikel B 9 van de Alge-
mene burgerlijke pensioenwet, onderscheidenlijk B 4 van de Spoorwegpen-
sioenwet, uitgesloten groep, hun ambtenaarschap/deelgenootschap behou-
den onder voorwaarde dat zij niet van betrekking veranderen.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
W. F. de Gaay Fortman

De Minister van Defensie,
A. Stemerding

De Minister van Sociale Zaken,
J. Boersma

De Minister van Financiën,
W. F. Duisenberg